

FAGUTVIKLING

Ny veiledningsmodell er godt egnet til å oppnå læringsutbytter i sykepleiepraksis

Sykepleierstudenters evne til refleksjon står sentralt i et samarbeidsprosjekt om teamveiledning i Trøndelag.

[Hanne Karlsaune](#)

Universitetslektor

Bachelor i sykepleie, Fakultet for medisin og helsevitenskap, Institutt for samfunnsmedisin, NTNU

[Marthe Spilsberg](#)

Sykepleier

Medisinsk avdeling, St. Olavs hospital

[Merethe Bissach](#)

Rådgiver

Fagstab, St. Olavs hospital

[Undervisning](#)

[Prosjekt](#)

[Sykepleierstudent](#)

[Sykepleierutdanning](#)

[Veiledning](#)

Sykepleien 2023;111(92205):e-92205

DOI: [10.4220/Sykepleiens.2023.92205](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2023.92205)

Hovedbudskap

I denne artikkelen beskriver vi studenters opplevelse av en ny veiledningsmodell i praksisstudier. Vi stiller spørsmål ved om bruk av den nye modellen er riktig vei å gå, og om både veiledningsmetoden og evalueringsmetoden er det mest hensiktsmessige for studenter og veiledere. Teamveiledning er godt egnet for tredjeårsstudenter i sykepleie. Hvor stort ansvar er det riktig at studentene har for egen læring?

I denne artikkelen ønsker vi å sette søkelys på kvaliteten i praksisstudiene og organiseringen av veiledere i praksis. Hvor mye har studentene å si når en ny modell for veiledning skal innføres? Vi tenker det er viktige spørsmål å stille. Derfor har vi begynt å evaluere et prosjekt som har pågått siden 2019.

NTNU samarbeider med St. Olavs hospital

Prosjektet tar for seg veiledning av sykepleierstudenter i praksis og er et samarbeid mellom Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og en medisinsk sengepost ved St. Olavs hospital.

Hensikten er å lette arbeidet som sykepleierne på avdelingen har med studentene, uten at det forringer kvaliteten på studentenes praksisstudier. Prosjektmodellen, som vi heretter kaller teamveiledermodellen, bygger på hovedveiledermodellen. I denne modellen har en sykepleier veilederansvar for flere studenter (1).

Teamveileder ble fristilt fra avdelingen i 20 prosent stilling for å kunne administrere og veilede studentene. Alle sykepleierne i avdelingen kunne veilede og dannet dermed et team. Vi ønsket å øke veiledningskompetansen blant ansatte. Derfor har flere av sykepleierne tatt en videreutdanning i praksisveiledning på 10 studiepoeng.

I starten av vekten ble det gjennomgått hva de ulike pasientene skulle ha av undersøkelser og behandling i løpet av vekten. Studentene valgte å følge opp pasienter som ga dem størst mulighet til å oppnå egne læringsutbytter. Det gjorde studentene uavhengig av hvilken sykepleier som var ansvarlig for pasienten. Slik ble studentene gjort ansvarlige for egen læring.

Studentenes meninger kommer i liten grad frem

Søkelyset var på studentenes læringsutbytter (2). Det finnes ulike metoder for å veilede studenter i praksis, men vi har funnet lite litteratur hvor studentenes meninger og opplevelse av veiledermodeller har kommet til uttrykk.

I forbindelse med innføringen av teamveiledermodellen ble modellen evaluert av studenter gjennom en prosjektbachelor. Prosjektbacheloren i sykepleie ved NTNU er et samarbeid mellom studenter, klinisk praksissted og lærer.

Studentene skriver et empirisk arbeid som bygger på feltstudier, og de gjennomfører datainnsamling og analyse. Vår artikkel tar utgangspunkt i to prosjektbacheloroppgaver som ble levert våren 2022.

Refleksjon gir økt læring

Uavhengig av veiledningsmodell skal praksisveiledere veilede, vurdere og gi studentene trygghet og mestringfølelse. Samtidig skal praksisveiledere hjelpe studentene til å reflektere over ulike praksissituasjoner. Vår erfaring er at relasjonen mellom veileder og student kan påvirke læringsutbyttet fra praksis både positivt og negativt.

Alle delene av praksisstudiene skal være veiledet, helst av sykepleier, ifølge den nasjonale rammeplanen for sykepleierutdanningen (2). En forutsetning for at veiledning kan gjennomføres, er at det settes av tid. Veiledning av studenter i praksis er en sentral og viktig del av sykepleierrollen (4–9).

Forskning har vist at studentenes læring og selvstendighet øker når de reflekterer over hendelser (10, 11). I vårt samarbeidsprosjekt om teamveiledning er refleksjon et viktig element, og det gir studentene muligheten til å reflektere over egen praksis.

For å finne ut hva studentene mente om teamveiledermodellen, ble de oppfordret til å skrive bacheloroppgaver om erfaringene de hadde med modellen. Studentene gjorde en kvalitativ undersøkelse der de gjennomførte fokusgruppeintervju med ni studenter. Alle informantene, altså studentene, var på vår avdeling i prosjektperioden.

Aktive studenter lærte mest

I bacheloroppgavene ble følgende problemstilling formulert: Hvilke erfaringer har sykepleierstudenter med muligheten for oppnåelse av læringsutbyttet gjennom teamveiledning i praksis?

Informantene oppga økt læringsutbytte dersom de selv var aktive, engasjerte og tok ansvar for egen læring. De trakk frem at veiledningsmodellen ga dem mulighet til selv å ta ansvar for egen læring, slik at læringsutbyttet og progresjonen ble optimalisert.

Informant 3 sa: «Det som er så fint med denne modellen, er at det er lagt opp slik at alle kan nå sine mål. Vi kunne oppsøke situasjoner vi lærte av. Vi måtte ikke følge etter samme sykepleier hele dagen.»

Det ble viktig at vi hadde lyst til å lære, og at vi turte å hoppe ut i nye utfordringer.

Student

Ettersom studentene ikke fulgte én fast sykepleier, opplever informantene at de selv tok ansvar for å sikre progresjon og en stigende læringskurve ved å finne gode læringssituasjoner.

Informant 6 sa: «Det ble viktig at vi hadde lyst til å lære, og at vi turte å hoppe ut i nye utfordringer. Jeg merket at det var enkelt å bli værende i komfortsonen hvis det var noe jeg syntes var litt skummelt. Det var liksom ikke alltid vi fikk den dytten i ryggen til å utfordre oss selv.»

Noen veiledere ble sett på som flinkere enn andre

Samtidig kom det frem at sykepleierne i avdelingen hadde ulike krav og forventninger til studentene. Informant 4 sa: «Sykepleierne la listen veldig forskjellig når det gjelder hva de forventet av oss.»

Informantene merket seg også at det var ulik kompetanse blant veilederne i avdelingen. Informant 8 sa: «Noen var såkalt flinkere enn andre. Jeg merket stor forskjell på hvor erfarne de var som sykepleiere og som veiledere.»

Læringsutbyttet kunne variere etter hvilke veiledere studentene fulgte.

Muligheten til å lære sykepleieutøvelse fra flere forskjellige veiledere er noe informantene trekker frem som positivt. Funnene viser at læringsutbyttet kunne variere etter hvilke veiledere studentene fulgte.

Informant 5 og 2 sa: «Det var en frihetsfølelse å kunne være med på det jeg ville og det jeg følte jeg trengte å være med på. Det var litt skummelt i starten så klart [...] å spørre helt fremmede om å gå med dem, men vi fikk alltid være med.»

«Tror det er fint å ikke bli låst til én måte å gjøre prosedyrer på [...] vi må jo lære oss å kunne samarbeide med forskjellig folk, og da kan det hende vi må endre måten vi jobber på for å tilpasse oss den andre.»

Studentene måtte stole på egne vurderinger

Flere av tredjeårsinformantene mente modellen ga dem forutsigbarhet i praksishverdagen. Informantene ble utfordret til å stole på egne vurderinger, noe de ble gode på gjennom denne typen studentveiledning.

Informant 7 sa: «Vi ble jo tvunget til å lære oss å ta ansvar. Det var skummelt i starten, men det ga en skikkelig mestringsfølelse etterpå. Vi ble gode på å stole på oss selv. Dette er jo veldig viktig til vi er ferdigutdannet [...] ingen holder oss i hånda da.»

Samtlige informanter trekker frem at å delta i varierte pasientsituasjoner var positivt for læringsprosessen og sentralt for å oppnå læringsutbyttene. Ved å oppsøke pasientsituasjoner de anså som relevante for egen læring, opplevde informantene større læringsutbytte enn å følge én sykepleier.

Noen følte at læringen stagnerte

Individuelle tilbakemeldinger ble viktig. Enkelte informanter opplevde at flere av sykepleierne ikke hadde oversikt over deres kunnskap og kompetanse. Det bidro til at disse informantene følte på en stagnering i læringsprosessen.

Informant 2 sa: «Når man går med flere forskjellige, kan man få spørsmål om hvorfor man gjør ting som man gjør, da må man tenke seg om.»

Det ble ofte sånn at jeg måtte fortelle sykepleierne hver dag hva jeg kunne og ikke.

Student

Informant 6 sa: «Det ble ofte sånn at jeg måtte fortelle sykepleierne hver dag hva jeg kunne og ikke. Følte det alltid ble en litt rotete og treg start på vekten.»

Studentene mente det var nyttig å sette av tid til å reflektere. Det gjorde at de kunne dele kunnskap og erfaringer med hverandre og forsøke å finne løsninger på oppståtte dilemmaer.

Informant 4 sa: «Det ble satt av en halvtime hver vakt der vi studentene kunne skrive refleksjonsnotat og snakke sammen om ting vi hadde opplevd, og det gjorde vi ofte. Jeg likte alltid den tiden. Vi fikk liksom lettet på trykket hvis det var noe.»

Studentene må ta ansvar for egen progresjon

Ved at studentene ofte ble spurt om hvilke læringsutbytter de hadde satt seg for dagen, ble de bevisstgjort på egen kunnskap og kompetanse. Studentene opplevde at de i større grad ble bevisstgjort på egen kunnskap og kompetanse i denne praksisen sammenliknet med tidligere praksisperioder. Tidligere har veilederen ofte fulgt studentene i hele praksisperioden og hatt oversikt over helhetsmål.

En informant beskrev det som viktig å reflektere over egne læringsutbytter og så det som positivt å bli spurt om læringsutbytter ved starten av vekten. Det samsvarer også med litteraturen og et av læringsutbyttene, som tar for seg hva som påvirker sykepleierstudentenes opplevelse av trygghet og læring i praksis (10,11).

Resultatene viser at studentene har ulike erfaringer med veiledningsmodellens høye krav til selvstendighet. Det er også delte meninger om hvorvidt det er gode nok muligheter til refleksjon.

Modellen legger opp til at studentene har et ansvar for egen progresjon ved at de selv må velge ut læresituasjoner i større grad enn før, men at de som trenger det, får hjelp underveis. Ut ifra intervjuene kan det tyde på at det er en sammenheng mellom graden av studentenes ansvar for selvstendig læring og graden av oppnådde læringsutbytter.

Å lage realistiske mål var krevende for andreårsstudenter

Forskning viser at studenter lærer sykepleie ved å ta og føle på et reelt ansvar (7, 10, 11). Ansvar vil kunne medvirke til en stigende læringskurve og et økt læringsutbytte (11). Å ha et selvstendig ansvar kan dermed antas å være sentralt i arbeidet med å oppnå læringsutbyttet. Informantene sier at å ta ansvar er noe som krever engasjement, indre driv og et ønske om å lære.

Modellen er lagt opp slik at aktivitetene og pasientsituasjonene som studentene deltar i, skal være tilpasset målene studentene har satt i begynnelsen av hver praksisperiode. Målene skal bygge på læringsutbyttene, men konkretiseres ut ifra hva som er aktuelt på praksisplassen.

Spesielt andreårsstudentene anså det som krevende å utforme realistiske mål. Sykepleierstudenter har krav på en veiledet praksisperiode med kontinuerlig oppfølging fra sykepleier, ifølge rammeplanen (3), den nasjonale forskriften (9) og Benner og medarbeidere (12).

Praksisveilederen skal legge til rette for gode læresituasjoner, rettlede studenter i pasientsituasjoner og tilstrebe god utnyttelse av studentenes kunnskaper og ferdigheter i enkeltsituasjoner (3, 12).

Sykepleierstudenter ser det som positivt for egen læring dersom veileder er behjelpelig med å utnytte og se læringspotensialet i situasjoner (11). Det kan derfor stilles spørsmål ved om det er riktig å overlate store deler av ansvaret for egen læring til studentene.

Egner modellen seg for både andre- og tredjeårsstudenter?

Funn i bacheloroppgavene tyder på at studentene som gjennomførte praksisperioden i tredje studieår, anså modellen som godt egnet til å oppnå læringsutbyttet. Modellen ga frihet og mulighet til å tette kunnskapshull ved å oppsøke utvalgte pasientsituasjoner. Studentene trakk også frem positive erfaringer med å bli utfordret til å ta mer ansvar for eget læringsutbytte.

Egnetheten til teamveiledningsmodellen kan videre diskuteres med grunnlag i innholdet fra praksisemnenes læringsutbyttebeskrivelser (13–16). I tredje studieår vektlegger læringsutbyttene studentenes evner til å utføre og planlegge selvstendig sykepleie (15, 16).

For studentene i andre studieår stilles ikke de samme kravene til selvstendighet.

For studentene i andre studieår stilles ikke de samme kravene til selvstendighet. Her omfatter læringsutbyttene i større grad læring gjennom studentenes deltakelse i pasientsituasjoner (13, 14). Med bakgrunn i disse forskjellene kan det være interessant å diskutere hvorvidt modellen egner seg for både andre- og tredjeårsstudenter.

Med grunnlag i læringsutbyttebeskrivelsen er det dermed en nærliggende tanke at veiledningsmodellens krav til studentenes selvstendighet ikke samsvarer med reelle krav til andreårsstudenter. Det stiller også større krav til de ansatte når alle stiller seg disponible til å veilede studenter, samtidig som de skal vite hvilket nivå studentene er på.

Flere faktorer påvirker læringsutbyttene

Det er studenter som har samlet data gjennom intervjuer. Det kan gi ærlige svar, uten at det blir forstyrret av lærerens eller forskerens forforståelse. På den andre siden kan det diskuteres om studentene har metodekunnskapen som trengs.

Et annet spørsmål er om andreårsstudentene har nok kunnskap til å vurdere en veiledningsmodell, og om de har noe å sammenlikne med? Klarer de da å finne ut hva de skal prioritere for å nå sine læringsutbytter?

Prosjektet viser at sykepleierstudenter hovedsakelig mener de har gode muligheter til å oppnå læringsutbyttene. Det tyder på at læringsutbyttene både påvirkes av studentenes egeninnsats og evner samt oppfølgingen fra sykepleierne. Studentene verdsetter å oppsøke og delta i varierte pasientsituasjoner. De setter pris på friheten til å legge opp praksisdagen etter egne læringsmål.

Studentene sier de får økt læringsutbytte når de reflekterer over egen læring. Økt veiledningskompetanse hos veilederne kan bidra til å hjelpe studentene med å reflektere over egne handlinger. At andreårsstudenter styrker egen refleksjon, er særlig viktig. Å snakke om at prosedyrer og arbeidsoppgaver kan løses ulikt, men likevel riktig, er viktig kunnskap å formidle.

Forfatterne oppgir ingen interessekonflikter.

DISKUSJON: Både studentenes egeninnsats og oppfølgingen fra sykepleiere påvirker læringsutbyttene fra...

LES MER ▾

1. Antonsen T, Paulsen B, Hynne AB. Praksisveiledning i team kan styrke sykepleieres veiledningskompetanse. Sykepleien. 2021;109(83666):e-83666. DOI: [10.4220/Sykepleiens.2021.83666](https://doi.org/10.4220/Sykepleiens.2021.83666)
2. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Bachelorprogram 3-årig. Sykepleie. Læringsmål. Trondheim: NTNU; u.å. Tilgjengelig fra: <https://www.ntnu.no/studier/spbsp/l-ringsmal> (nedlastet 05.05.2023).
3. Kunnskapsdepartementet. NOU 2008: Rammeplan for sykepleierutdanning. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2008. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/uh/rammeplaner/helse/rammeplan_sykepleierutdanning_08.pdf (nedlastet 08.08.2022).
4. Kunnskapsdepartementet. Kvalifikasjonsrammeverket for høyere utdanning. Oslo: Kunnskapsdepartementet; 2022. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/hoyereutdanning/nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk/id564809/> (nedlastet 08.08.2022).
5. Tveiten S. Veiledning – mer enn ord. Bergen: Fagbokforlaget; 2019.
6. Norsk Sykepleierforbund. Yrkesetiske retningslinjer. Oslo: Norsk Sykepleierforbund; 1983. Tilgjengelig fra: <https://www.nsf.no/etikk-0/yrkesetiske-retningslinjer> (nedlastet 03.05.2023).
7. Haddeland K, Söderhamn U. Sykepleierstudenters opplevelse av veiledningssituasjoner med sykepleiere i sykehuspraksis. En fenomenologisk studie. Nordisk sygeplejeforskning. 2013;3(1):18–32. DOI: [10.18261/ISSN1892-2686-2013-01-03](https://doi.org/10.18261/ISSN1892-2686-2013-01-03)
8. Flateland S, Kristiansen A, Söderhamn U. Sykepleiestudenters læring. Læring i praksis gjennom deltakelse i refleksjonsgruppe. Nordisk sygeplejeforskning. 2011;1(1):5–18. DOI: [10.18261/ISSN1892-2686-2011-01-03](https://doi.org/10.18261/ISSN1892-2686-2011-01-03)
9. Forskrift 15. mars 2019 nr. 412 om nasjonal retningslinje for sykepleierutdanning. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-03-15-412#KAPITTEL_82019 (nedlastet 08.08.2022).
10. Holmsen TL. Hva påvirker sykepleierstudentenes trygghet og læring i klinisk praksis? Vård i Norden. 2010;30(1):24–28 DOI:[10.1177/010740831003000106](https://doi.org/10.1177/010740831003000106)
11. Olsen KB, Knudsen LB. Også det å se pasienten oppe i alt dette» – En studie av sykepleierstudenters erfaringer med å lære sykepleie i praksisstudier på sykehus. Nordisk sygeplejeforskning. 2015;5(4):315–28. DOI: [10.18261/ISSN1892-2686-2015-04-03](https://doi.org/10.18261/ISSN1892-2686-2015-04-03)
12. Benner P, Sutphen M, Leonard V, Day L. Å utdanne sykepleiere. Behov for radikale endringer. Oslo: Akribes; 2010.

13. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). SYT2101MED. Kliniske vurderinger i sykepleie ved sykdom og behandling – praksisstudier. Trondheim: NTNU; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SYT2101MED/2021/1#tab=omEmnet> (nedlastet 05.05.2023).
14. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). SYT2103MED. Kliniske vurderinger i sykepleie ved sykdom og behandling – helsefremming og rehabilitering – praksisstudier. Trondheim: NTNU; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SYT2103MED/2021/1#tab=omEmnet> (nedlastet 05.05.2023).
15. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). SYT2300MED. Faglig ledelse og tjenesteutvikling – praksisstudier. Trondheim: NTNU; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SYT2300MED/2021/1#tab=omEmnet> (nedlastet 05.05.2023).
16. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). SYT2302MED. Komplekse vurderinger og beslutninger i sykepleie – praksisstudier. Trondheim: NTNU; 2021. Tilgjengelig fra: <https://www.ntnu.no/studier/emner/SYT2302MED/2021/1#tab=omEmnet>(nedlastet 05.05.2023).